

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University

Term End Examination January - 2026

Course	: MAIKS	Date	: 18/02/2026
Subject Code	: MAIKS-103	Time	: 11:30 to 01:45 PM
Subject Name	: ભારતીય રાજતંત્ર , અર્થવ્યવસ્થા અને ન્યાય પ્રણાલી	Max. Marks	: 70

- પ્રશ્ન-1 ગૌતમધર્મસૂત્રનો પરિચય આપો. 14
અથવા
યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિમાં રાજધર્મ જણાવો.
- પ્રશ્ન-2 રામાયણ અનુસાર રાજનીતિ ધર્મ વિષયે જણાવો. 14
અથવા
કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રમાં દંડવ્યવસ્થાનું વિશ્લેષણ કરો.
- પ્રશ્ન-3 મહાભારત અનુસાર રાજકીય શિષ્ટાચારમાં રાજાની આજ્ઞાનું મહત્ત્વ જણાવો. 14
અથવા
કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર પ્રમાણે ન્યાયાધીશ માટે દંડ વ્યવસ્થાનું વિશ્લેષણ કરો.
- પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે) 14
1. મહાભારત પ્રમાણે કૂટનીતિમાં શિયાળનું દ્રષ્ટાંત સમજાવો.
2. મનુસ્મૃતિમાં દર્શાવેલ કયા કયા દોષો રાજાએ ત્યજવા યોગ્ય છે ?
3. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિમાં ઋણીનું મૃત્યુ થવા પર પરિવારજનો દ્વારા ભરપાઈ કરવાના નિયમો જણાવી કારણ લખો.
4. કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્ર અનુસાર કરચોરી માટે દંડવ્યવસ્થાનું વિશ્લેષણ કરો.
- પ્રશ્ન-5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (દરેકના બે ગુણ) 14
1. રાજસભામાં વિવાદ લઈને આવનારને શું કહેવાય છે ?
(A) અભિયોક્તા/ વાદી (B) દોષી (C) નિર્દોષ (D) સાક્ષી
2. યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિમાં કેટલા અધ્યાય છે ?
(A) ચાર (B) ત્રણ (C) સાત (D) પાંચ
3. કાંતાર શબ્દનો અર્થ શું થાય ?
(A) મહેલ (B) જંગલ (C) બેઝક (D) ગામ
4. સપ્તવર્ગમાં કોનો સમાવેશ થાય છે ?
(A) સામ (B) અમાત્ય (C) દુર્ગ (D) સેના
5. મહાભારત અનુસાર રાજાની પાછળ કોનું સ્થાન હોય છે ?
(A) અતિથિ (B) અન્ય (C) કોષાધિકારી (D) સેના
6. મહાભારત અનુસાર રાજાના કેટલા ગુણો હોય છે ?
(A) બાર (B) દસ (C) છત્રીસ (D) વીસ
7. દુષ્ટોનું દમન કરવા કોણે દંડનું નિર્માણ કર્યું છે ?
(A) બ્રહ્મા (B) વિષ્ણુ (C) મહેશ (D) અન્ય